

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

*Предметна спеціальність 014.12 Середня освіта (Мистецтво.
Образотворче мистецтво)*

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 1
від 25.08.2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Педагогічний малюнок
Викладач (-і)	Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон	+380979060073
Е-mail викладача	mychailo.hnatyuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>У підготовці художника-педагога важливим компонентом освітньої програми є «Педагогічний малюнок», який сприяє закріпленню знань та умінь з рисунку, композиції, перспективи та методики образотворчого мистецтва загалом. Як вид навчального малюнку запропонований курс допоможе студентам теоретично та практично опанувати основи виконання малюнків, методи передачі як окремих простих предметів побуту, гіпсових форм та натурних зарисовок, так і побудови натюрморту і пейзажу, гіпсової голови та портрету людини в різних ракурсах, графічні техніки й образотворчі засоби подачі зображень, засвоєння поетапності виконання завдань. Для майбутніх педагогів важливими є знання особливостей та підходів до викладання малюнку у закладах дошкільних, шкільних, позашкільних, професійно-технічних, вищих.</p> <p>Предметом вивчення освітнього компонента є засвоєння педагогічного досвіду викладання малюнку, зокрема вивчається досвід вітчизняних художників-педагогів, які використовували і нині володіють оригінальними і ефективними способами виконання того чи іншого зображення, генерування і втілення власних ідей в педагогічному процесі; апробація набутих знань в практичній роботі.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою вивчення курсу «Педагогічний малюнок» є набуття професійних знань і навиків в галузі образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну.</p> <p>Згідно тематичних завдань визначені основні цілі, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вивчення теорії і методики виконання малюнку в різних аспектах художніх практик; -засвоєння послідовних етапів роботи над різноманітними зображеннями; -опанування особливостей композиційної побудови перспективи об'ємних форм; -формування практичних навиків і підходів до ведення занять у роботі з учнями; -вивчення творчого і методичного досвіду викладання відомих художників-педагогів; -розвиток логічного мислення в процесі виконання професійних завдань; -використовувати власні набуті знання та вміння у пошуку нових методик викладання художніх дисциплін. 	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ - у навчанні і на практиці; здатність використовувати засоби художньої виразності у сучасному полікультурному просторі.

ЗК7. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, виявляти та утверджувати національно-культурну ідентичність, реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства; утверджувати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові компетентності

ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності.

ФК 9. Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

Компетентності предметної спеціальності (ПК)

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмета та інтегрованого навчання.

РН3. Визначати освітні цілі, планувати та проектувати навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмета.

РН4. Добирати та застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування ключових і предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. Добирати доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. Застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю, висловлювати обґрунтовані твердження.

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН)

ПРН1. Знати теорію та історію образотворчого мистецтва та методики його викладання в закладах загальної середньої освіти.

ПРН2. Володіти поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН12. Володіти педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	6		
Практична робота	24		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
4	014 «Середня освіта»	2	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Педагогічний малюнок як вид діяльності і засіб наочного навчання художника-педагога.	2		
Тема 2. Різновиди образотворчих засобів і технік виконання педагогічного малюнку.	2		2
Тема 3. Інструменти та матеріали для виконання педагогічного малюнку і особливості малювання з натури, пам'яті та з уяви.	2		4
Тема 4. Особливості лінійної і повітряної перспективи, виконання начерків інтер'єру та екстер'єру.		2	5
Тема 5. Малюнок і конструктивні особливості рослинних форм (квітів, дерев, каміння), спостереження та їх вивчення у короткотривалих начерках.		2	5
Тема 6. Основні характеристики форм птахів (голуб, лебідь, качка, гуска, лелека, зозуля, ворона, дятлик) з основами пластичної анатомії.		2	8
Тема 7. Техніки передачі та конструктивні особливості тварин (кіт, собака, кінь, коза, корова, заєць, лисиця, олень, лев, слон, їжак). Малювання білки, ведмедя (самостійна робота).		4	8
Тема 8. Замальовки черепа і частин обличчя, мімічних м'язів у виразі певного стану людини.		2	5
Тема 9. Вивчення педагогічних схем і пропорції голови людини. Стилізований малюнок портрету людини.		4	5
Тема 10. Педагогічний малюнок голови людини в різних ракурсах.		2	5
Тема 11. Методика побудови статичної людської фігури та схеми і замальовки людської фігури в русі.		2	8
Тема 12. Педагогічний малюнок в процесі тематичного малювання та ілюстрування літературних творів.		4	5
Разом	6	24	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 50 балів, Контрольна робота – 5 балів; Тестові завдання – 15 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 30.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 5 балів Тестові завдання – 15 балів Самостійна робота – 30.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Шкала оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою : (див. за посиланням)

<http://surl.li/vxwmac>

Шкали оцінювання		
Університетська	Національна	Шкала ECTS
90 – 100	Відмінно	<i>A</i>
80 – 89	Добре	<i>B</i>
70 – 79		<i>C</i>
60 – 69	Задовільно	<i>D</i>
50 – 59		<i>E</i>
26 – 49	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	<i>FX</i>
1 – 25	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	<i>F</i>

Оцінювання практичних робіт проводиться згідно шкали оцінювання:

А (відмінно) – практичне завдання виконано в повному обсязі, з використанням оригінальних методів виконання завдання згідно тематики та поставлених вимог. Практична робота зберігається у фондах кафедри – 5 (відмінно)- 95-100 балів;
Авторський підхід до створення ескізів - 5 (відмінно) - 90-95 балів;

В (дуже добре) –практичне завдання виконується в цілому правильно в повному обсязі, вище середнього рівня, але із окремими неточностями, несуттєвими помилками - 4 (дуже добре) - 80-85 балів;

С (добре) – практичне завдання виконується в цілому правильно, на достатньому рівні, але допускається значна кількість помилок - 4 (добре) - 70-79;

D (задовільно) – практичне завдання виконане з великою кількістю помилок, допущено суттєві погрішності, які впливають на кінцевий зміст виконання завдання, немає авторської думки - 3 (задовільно) – 60-69;

E (достатньо) – практичне завдання виконане умовно, не виконані основні вимоги, потребує доопрацювання на всіх етапах - 3 (достатньо) - 50-59;

FX (незадовільно) – практичне завдання не розкрито, не виконані основні вимоги до роботи, є копією чужих робіт - 2 (незадовільно) - 26-49;

F (неприйнятно) – практичне завдання не виконано, або виконано на початковому етапі, найнижча якість виконання - 2 (неприйнятно) - 1-25.

НАКОПИЧУВАННЯ БАЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Форма контролю - залік	
Практичне заняття	50
Контрольна робота	5
Самостійна робота	30
Тестування	15
Максимальна кількість балів	100

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://cnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

2. Пропуски занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). <https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і. доповнене. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
2. Книга вчителя дисциплін художньо-естетичного циклу: Довідково методичне видання /Упоряд. М.С. Демчишин; О.В. Гайдамака. Харків, 2006. 768 с.
3. Масол Л.М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Харків, 2006. 256 с.
4. Михайленко В.Є. Основи композиції. Київ: Каравела, 2004. 304 с.

5. Неттер Ф. Атлас анатомії дюдени / Під. ред. проф. Ю. Б.Чайковського / Наук. пер. з англ. к. м. н. Цегельського А. А. Львів: Наутилус, 2004. 592 с.
6. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К. : Освіта України, 2008. 274 с.
7. Піддубна О. М. Педагогічний малюнок як основа професійної підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва у процесі вивчення предметів «Малюнок» і «Живопис» // Актуальні питання мистецької педагогіки. 2016. Вип.5. С. 92-96.
8. Сокол А.В., Конечна О.М. Вчимося малювати. Книжка-альбом / 2-е вид. Художник Лиза Зотова. Чернігів: Ред.-видав. комплекс. 2000. 32 с. Сухенько В. О. Рисунок: навчальний посібник. К.: «BONA MENTE», 2004. 184 с., 125 іл.
9. Сухенько В. О. Рисунок. Навч. посібник. Київ: «BONA MENTE», 2004. 184 с., 125 іл.
10. Туманов І. М. Морфологічні основи формоутворення в мистецтві та їх значення для прояву явищ взаємодії, синтезу та симбіозу мистецтв // Традиції та інновації у вищій архітектурно-художній освіті. 2015. Вип. 1. С. 60 – 66.
11. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : теоретико-методологічні основи комплексного навчання : Навчальний посібник. Львів : Аверс, 2010. 496 с.
12. Qottfried Bammes. Sehen und Verstehen. Die menschlichen Formen in didaktischen Zeichnungen. Volk und Wissen. Volkseiqener Verlaq. Berlin, 1988. 372 s.

Додаткова література:

1. Барбіна Є.С. Формування педагогічної майстерності вчителя в системі неперервної педагогічної освіти. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. Ч 2. Київ, 2001. С. 181-185.

2. Бех І. Д. Виховний простір у розвитку особистості. Вища освіта України. №3 (додаток 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». 2012. Т. 1. С. 56-67.

3. Завітренко Д. Ж., Снісаренко І. Є. Образотворча діяльність як засіб корекційно-виховної роботи дітей з вадами інтелекту. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (206). 2022. С. 126-132.

4. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.

5. Педагогічний малюнок: Програма навчальної дисципліни. Луцьк: Поліграфічний центр «Друк Формат», 2017. 20 с.

6. Шпитальова О. Педагогічний малюнок в системі професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва // Молодий вчений. 2019. 5 (69). С. 460-463.

Інтернет-ресурс

1. **Взаємозв'язки компетенції вчителя образотворчого мистецтва і дизайнера**//https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0b65635b2bc78b5d43a88521316d37_0.html//27.02.2020 18:56

2. Нос Л.С., Галюка О.С.// **Зміст професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи у британських та українських закладах освіти**//https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0b65635b3ad68a5d43b99421316d37_0.html27.02.2020 18:47

3. Педагогічний малюнок// <http://ua-referat.com/27.02.2020/18:29>.

4. Педагогічне малювання як метод наочного навчання молодших школярів образотворчого мистецтва// <https://studfile.net/preview/5185909/page/4/27.02.2020/> 19:24.

Викладач: Гнатюк Михайло Васильович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну